STICUSA
KNIPSELKRANT 120

BEURS EN NIEUWSBERICHTEN

Zaterdag 5 april 1986

Magische realisme van De Rooy en De Palm:

ALMACITA DI DESOLATO: MOOI GEFILMD

Awa seru! De bron van alle levensvormen is water - en het gebrek aan water vormt het uitgangspunt van de film van Felix de Rooy en Norman de Palm, "Almacita di Desolata".

De honger, die de droogte veroorzaakt, zet een aantal ontwikkelingen in gang in het besloten dorpje Desolato, welke een desastreuse uitwerking lijkt te hebben, maar waarin de dorpsbewoners (en Solem, de priesteres van het dorpje, die gezondigd heeft) uiteindelijk een vorm weten te vinden om ook in het slechte het goede te zoeken; om middelen te zoeken die het kwaad overwinnen en - tegelijkertijd met het verlies dat dat oplevert, namelijk de dood van Solems babydochtertje Almacita - er toch vrede mee te hebben: Almacita is wel dood voor de mensenwereld, maar leeft verder bij haar voorouders.

Om Almacita niet te hoeven afstaan aan haar vader, de Alma Sola, moet Solem aan drie eisen voldoen: de wind harder laten waaien; donder en bliksem (dus regen) veroorzaken en het hart van steen (Alma Sola) aan het huilen brengen. Het lukt haar alle drie: de vader ("het kwaad") krijgt het kind niet, bijgevolg krijgen de bewoners van Desolato hun regen (en dus hun agrarische vruchtbaarheid), maar het "offer" van Solem is dat zij daarvoor haar kind moet afstaan aan haar voorouders. Goed en kwaad, droogte en vruchtbaarheid, zijn verweven in de namen: Alma Sola, Solem, Almacita - althans, zo vat ik dat op. Ziedaar in het kort het dramatische hoogtepunt in deze film.

In het prachtige decor dat een schoon Curacao kan opleveren, met een vrijwel consequent kleurengamma (waarin het stoffige, roodbruine van de "Tera Cora" overheerst in de meeste opnames), ondersteund door het steeds terugkerende muzikale thema van Grupo Issoco, schetsen de Rooy en de Palm het leven van een besloten, verlaten ("Desolato") dorpsgemeenschap op Curacao rond 1900.

Al is de uitwerking van het dramatische gegeven niet altijd even sterk - de karakters van de dorpsbewoners worden bijvoorbeeld niet erg uitgediept, zij blijven "typetjes", en ook de drijfveren van de jongen Lucio worden niet geheel duidelijk - toch levert deze volledig papiaments-gesproken film (met Nederlandse ondertitels) een schat aan informatie op over het magische denken van de mensen van Curacao rond de eeuwwisseling, waarvan elementen in de huidige samenleving zijn terug te vinden.

Filmisch is dit uitgewerkt in heel mooie decors, al wordt de handeling door al die uitvoerige mooie opnames soms wat vertraagd, en het tonen van allerlei gebruiken en gebruiksvoorwerpen, waarvan we het bestaan bijna vergeten waren. Alleen al om die reden moet U de film beslist gaan zien.

Wie Curacao zonder autowrakken, zonder plastic cups en zonder Heineken flesjes ziet en wie vervolgens niet ontroerd raakt door de schoonheid van dit eiland, heeft een hart van steen. Iedere meter film lijkt ons toe te roepen "Tene Korsow limpi"! Dat is natuurlijk niet het uitgangspunt van Felix de Rooy en Norman de Palm geweest, maar is er wel een positieve bijwerking van.

Het is niet de bedoeling geweest om een antropologisch correcte film van te maken (de Palm: "Documentaires zijn vaak zo sáái"). en zij hebben zich dan ook enkele vrijheden veroorloofd met betrekking tot de gebruiken, al is de basis van hun verhaal gehaald uit de Sambumbu-reeks. De film is dan ook opgedragen aan pater Brenneker en Elis Juliana, die beiden van onschatbaar belang waren voor de totstandkoming van de film. Een verdiend eerbetoon!

De hoofdrol (van Solem) werd vertolkt door de Amerikaanse Marian Rolle, die in het verleden ook de titelrol in "Desiree" speelde. Marian Rolle heeft zeker een knap stukje werk geleverd. Vooral de scene waarin zij ontdekt dat haar dochtertje dood is en werd zeer ontroerend uitgebeeld; misschien omdat dat het moment is waarop iedere moeder sprakeloos zou zijn? Toch werd mij, ondanks de "persinformatie", niet helemaal duidelijk waarom Solem in de hele film stom (in de betekenis van sprakeloos) is. Omdat "het goede" dat Solem vertegenwoordigt nooit woorden heeft om zich tegen het kwade te verdedigen? Of omdat Marian Rolle het papiamentoe niet beheerst en de filmmakers haar toch graag de hoofdrol wilden laten spelen?

Hoe dan ook, "Almacita di Desolato" is een mijlpaal in de geschiedenis van de Antilliaanse filmkunst en we mogen hopen dat de filmmakers een weg zijn ingeslagen die leidt tot meer films in het papiamentoe, maar dan over de belevenisswereld van de mensen van deze tijd.

Meerdere van de bijrolspelers (zoals Nydia Ecury) en vooral ook hoofdrolspelers als Gwendomar Roosje en Yubi Kirindongo zullen daarin kunnen uitgroeien tot acteurs van formaat. Awa seru! Moge deze film vele volgende Antilliaanse films bevruchten.

Vanaf 11 april is "Almacita di Desolato" een maand lang te zien in de Tempel.

Marjo Nederlof.

De Beurs — Vrijdag 4 april 1986

UITGEBREIDE JUBILEUM-VIERING VAN MASCARUBA

ORANJESTAD - Deze maand bestaat de toneelvereniging Mascaruba 25 jaar en de viering zal een instituut als Mascaruba waardig zijn. De viering begint morgen, zaterdagavond, om zeven uur met een heilige mis in Santa Cruz. Op zondag 6 april is men te gast bij twee publiciteitsmedia en wel om twee uur 's middags in het

vervolg z.o.z.

vervolg:

UITGEBREIDE JUBILEUM-VIERING VAN MASCARUBA

populaire programma "Butishi di Alegria" van Radio Kelkboom en om half tien 's avonds in het eveneens populaire programma "Quo Vadis" van Tele-Aruba. Er komen echter nog meer televisieprogramma's. Op donderdag 10 april wordt om 8 uur 's avonds een ontvangst voor leden en genodigden aangeboden in het Fort Zoutman, terwijl een dag later een begin wordt gemaakt met het hoogtepunt van de viering.

Dan worden namelijk de eerste drie van een serie toneelwerken om half negen 's avonds in Cas di Cultura gebracht. Het eerste werk is "E loco" van Luis Enrique Osorio onder regie van Alcides Quilotte met in de rolverdeling Linda Schnogg, Oslin Toppenberg, Marion Lopez en Elio Heronimo. Het tweede stuk is "Webo a la Rusiano" van Philip Johnson onder regie van Rafael Tromp en met in de verschillende rollen Gina Nuboer, Maria Caster, Madelyn Ridderstap, Juani Schwengle, Myron van der Linden en Roy Olive.

Het derde en laatste stuk van deze avond is "E testament plegá" van Roger Martin du Gard onder regie van Domi Tromp en met als spelers Olivia Scholten, Gechi Pieters, Domi Tromp en Bill Tromp.

Op zaterdag 12 april volgt dan de tweede serie van drie werken, eveneens om half negen in Cas di Cultura. Het eerste stuk van de avond is "E hacidó di bruha" van Juan Zapata Olivella onder regie van Oslin Scholten en met in de uitgebreide rolverdeling Percy Jeandor, Orlando Ferrol, Karin Pietersz, Ciso Martis, Sissi Medina, Mena Wever-Schwengle, Franklin Peña, Maritza Luydens, Marion Lopez en Tuyo Croes.

Het tweede werk is "E heroe" van Albert Cañas, eveneens onder regie van Oslin Boekhoudt en met in de verschillende rollen Lourdes Croes, Alcides Quilotte, Elio Heronimo en Bill Tromp. Het laatste werk van de avond is "Cas na benta" van Barbara van Kampen onder regie van Harold Pereira met in de verschillende rollen Lisette Ponson, Magda Nicolaas, Gloria Croes, Filomena Lopez, Mena Wever-Schwengle, Freddy Croes, Franklin Peña en Harold Pereira zelf.

Alle stukken werden in het papiamento vertaald door Julieta Quilotte-de Cuba en bijna alle leden van Mascaruba zijn bij de uitvoering betrokken. De rest bestaat uit nieuw talent.

Amigoe MAANDAG 7 APRIL 1986

Beeldhouwwerken van Dineke van der Geest

Pijn wordt voelbaar als ze te zien is

IN SAMENWERKING MET de Dienst Culturele Zaken en het CCC kwam een tentoonstelling tot stand van werk van Dineke van der Geest.

De tentoonstelling is te zien in het Avila Beach Hotel en werd zaterdagavond geopend door de gedeputeerde Angel Salsbach. Hij kenschetste het werk van Van der Geest als "adembenemend" en in dat opzicht ben ik het met de gedeputeerde eens voor zo ver het om het beeldhouwwerk gaat. Naar mijn idee is dat werkelijk zo; ik heb het aan den lijve ervaren, toen ik geconfronteerd werd met het beeld *Grootmoeder en kind*. Het was of er iets in mij brak; woorden schieten ook volledig tekort als ik zou proberen die ervaring te beschrijven. Laat ik het als volgt proberen: dit beeld maakte voor mij op dat moment taal overbodig.

In alle eerlijkheid, het was vanaf dat moment voor mij erg moeilijk om het overige werk intensief te bekijken. Ik heb wat verdwaasd rondgelopen en hier en daar mijn hand te rusten gelegd op een beeld, omdat die naar mijn gevoel daartoe uitnodigen. En welke moet ik daarvan noemen? Het waarlijk schitterende beeld Vergiffenis; of Otrobanda '86; of Hernia. Ik weet het niet. Laat ik het houden bij Hernia. Dit beeld, een min of meer gepolijst stuk boomstronk, laat een (vrouwen)figuur zien die werkelijk kronkelt van pijn. Men kan het beeld van verschillende kanten bekijken, en opeens daar waar de zwarte noest in het hout zichtbaar wordt, daar is ook de hernia aanwezig en wordt de pijn van deze rugafwijking letterlijk (na)voelbaar.

Het beeldhouwwerk van Dineke van der Geest heeft zulk een kracht dat — naar mijn idee — haar schilderwerk erdoor in de schaduw gesteld wordt. Was ik vorige keer dat zij exposeerde in gelijke mate te spreken over beeldhouw- en schilderwerk, dit keer gaat mijn voorkeur absoluut uit naar de beeldhouwwerk. Misschien komt dat omdat ik veel van het teken- en schilderwerk al een vorige keer had gezien (Wat jammer dat een verkoop- tentoonstelling samen gaat (moet gaan) met een tentoonstelling die de ontwikkeling van een kunstenaar laat zien, maar als "kunstenaar-zijn" je enige bestaans- mogelijkheid is, dan moet je wel, nietwaar?)

Ik heb me afgevraagd waar die voorkeur voor het beeldhouwwerk vandaan komt. Want laten we wel wezen, de olieverven Muziek en Kleurharmonie geven duidelijk een nieuwe richting aan. Ik geloof dat mijn voorkeur voor het beeldhouwwerk een gevolg is van het feit dat Dineke van der Geest daarin zichtbaar maakt wat latent al in dat stuk hout aanwezig was. Ze wordt daardoor de pure kunstenares die tussenpersoon is tussen het kunstwerk en de beschouwer ervan. Zij wordt niet gedwarsboomd door een persoonlijke inbreng van "dat zullen we eens even op onze eigen manier klaren". Het kunstwerk heeft zijn eigen autonomie en de kunstenares is in deze middelares.

Ook valt daarbij een afnemende arbeid te zien van de beeldhouwster. Bij een beeld als Vergiffenis is letterlijk aanmerkelijk meer werk verzet dan bij Hernia, terwijl bij het beeld Vrouwenvorm haar bijdrage als beeldhouwster bijna tot nihil gereduceerd lijkt. Maar voor elk van de drie genoemde beelden geldt wat ik ook een vorige keer al schreef over het werk van Van der Geest: "zij accentueert wat een toevallige passant niet zou zien, en op die manier zorgt zij in/met haar beelden ervoor dat mensen intensiever leren kijken". Op die manier is zij een waarlijke schepper, want zij geeft een naam aan de beelden die ons bestaan omringen.

Wie niet even de moeite neemt te gaan kijken naar dit prachtige beeldhouwwerk onthoudt zichzelf een meer dan esthetisch genoegen. En om daarnaast eens te bedenken dat veel van deze beelden zwaarder lijken dan de schepper ervan, die frêle vrouw... je vraagt je af hoe het mogelijk is.

SYBREN PAUL

Asosiashon pa promoshon di konsenshi Historiko

Vereniging wil met stofdoek door historische documenten

WILLEMSTAD — Met meerderheid van stemmen werd gisteravond de naam "Asosiashon pa promoshon di konsenshi Historiko" gekozen voor de onlangs opgerichte vereniging die de kennis van onze historie wil bevorderen en tevens door studie en onderzoek meer gegevens van de historie wil vergaren.

Zoals de Amigoe al eerder berichtte, vond gisteravond de eerste algemene ledenvergadering plaats van deze jonge vereniging. Asosiashon pa promoshon di konsenshi Historiko, met die naam zal de vereniging door het leven gaan, zo beslisten de leden gisteravond.

De gisteravond gekozen voorzitter Gibi Basilio liet zich tegenover de Amigoe tevreden uit over de leden- opkomst gisteravond. Naast hem heeft Jesus Castillejo Cova als secretaris een plaats in het bestuur; de penningmeesterfunctie wordt bekleed door Paula Milton; terwijl Frank Quirindongo, Ben Sophia en Eugene Boeldak als commissarissen gekozen werden.

Alhoewel de doelstelling van de vereniging vanaf het begin duidelijk is gesteld, zal het nieuwe bestuur zich in de komende twee weken buigen over een concreet beleidsplan. Dat wordt op 16 april bij een tweede vergadering aan de leden voor goedkeuring voorgelegd.

Inmiddels zijn een tweetal commissies geinstalleerd: een commissie zal zich buigen over de mogelijkheden om leden aan te trekken. Het is zaak, aldus voorzitter Basilio, dat de vereniging uitgroeit tot een grote organisatie met veel leden. Een tweede commissie buigt zich over de financiele zaken, de overheid zal benaderd worden voor de nodige subsidie, terwijl ook andere mogelijkheden om fondsen te verkrijgen onder de loep genomen worden. Omdat de asosiashon door middel van onder andere culturele aspecten de geschiedenis van onze bevolking meer bekendheid wil geven, is er veel geld nodig, aldus de voorzitter tegenover de Amigoe.

De commissie wil trachten zoveel mogelijk aspecten van onze geschiedenis boven water te halen. Vele feiten zijn bekend, over andere personen of gebeurtenissen is echter wel documentatie maar deze ligt onder een dikke laag stof. Daar wil de vereniging met een stofdoek doorheen. Die kennis zal dan aan de bevolking overgebracht worden via het onderwijs in samenwerking met de onderwijs- instanties, door middel van culturele evenementen en door een discussie op te wekken.

Morgenavond culturele bijeenkomst in UNA

WILLEMSTAD — Morgenavond, 4 april, vindt in de aula van de Universiteit een "culturele ontmoeting" plaats die is georganiseerd door de "Komishon pa promove nos Kultura".

Zoals bekend heeft deze organisatie vorig jaar verschillende activiteiten op touw gezet ter bevordering van onze cultuur. Om voor dit jaar eveneens de plannen verder uit te werken, wordt morgenavond een "enkuentro kultural" georganiseerd waarbij het beleidsplan voor 1986 aan de aanwezigen wordt voorgelegd. Daarnaast zal een film vertoond worden van de activiteiten van het afgelopen jaar, zal de gedeputeerde van Cultuur, Angel Salsbach, het woord voeren en wordt een muzikaal optreden gegeven. Bovendien is er een fototentoonstelling te bezichten van activiteiten in 1985. De culturele bijeenkomst begint om half acht 's avonds en is ongeveer half elf afgelopen.

Arubaans/Curaçaose joint-venture

Van Dorp Sint Maarten voorziet in behoefte

PHILIPSBURG — Sint Maarten is een boekhandel rijker: door een joint- venture tussen de Arubaanse Van Dorp Boekhandel en de Curaçaose Van Dorp- Eddine zaken is nu eveneens op de Bovenwinden een Van Dorp Boekhandel geopend onder leiding van Glen Carty.

Begin 1985 ontstond het idee om op Sint Maarten een Van Dorp Boekhandel te openen, na vele onderhandelingen werd besloten tot een Arubaans- Curaçaose joint- venture waarbij Van Dorp Aruba en Van Dorp/Eddine Curaçao gelijkwaardige partners zijn geworden in de zaak op Sint Maarten. Zoals bekend bestaan op beide eilanden reeds verschillende Van Dorp boekhandels terwijl zowel voor Curaçao als Aruba verdere uitbreidings- plannen bestaan.

In het gebouw van Charly Barnes te Pondfill is Van Dorp Sint Maarten gevestigd die voorziet in een enorme behoefte. De zaak staat onder leiding van de dynamische Glen Carty en biedt verder werkgelegenheid aan vijf personeelsleden. Van Dorp Sint Maarten is uiteraard gespecialiseerd in kantoor- en school- benodigheden maar biedt daarnaast een redelijke sortering speelgoed en tijdschriften terwijl de discobar evenmin ontbreekt.

Minister Hernandez: "Fraters de grondleggers educatie op de Antillen"

NIEUW BOEK VAN JULES DE PALM: "KINDEREN VAN DE FRATERS"

TILBURG - "Kinderen van de Fraters" is de titel van het boek van Jules de Palm dat op 13 maart j.l. bij de Bezige Bij te Amsterdam is verschenen. Een dag eerder werd door de auteur het boek aangeboden aan de Generaal-Overste van de Fraters in het Fratershuis te Tilburg. Ruim 50 fraters die in het verleden hun beste jaren aan de Antilliaanse jeugd hebben gewijd, waren op die middag aanwezig. Bij die gelegenheid was ook uitgenodigd de Gevolmachtigde Minister van de Nederlandse Antillen, mr. G.T. Hernandez.

In het boek vertelt Jules de Palm over de tien jaren tussen 1929 en 1939 die hij op het St. Thomascollege bij de Fraters heeft gezeten. In zijn aanbiedingstoespraak gaf De Palm een uiteenzetting van de wijze waarop en waarom het boek tot stand is gekomen. Volgens de schrijver is het een boek geworden gezien vanuit de optiek van de jongen Djul de Palm en niet van de thans 64-jarige dr. J. Ph. de Palm.

Op de hem eigen wijze, d.w.z. met een flinke dosis bijtende humor, schetste De Palm zijn jeugdervaringen bij de fraters. Heel toevallig dat het boek uitkomt, een eeuw nadat de fraters met hun werkzaamheden op Curacao zijn begonnen. Aanstaande november zal dit feit zowel in Nederland als in de Antillen worden herdacht.

MINISTER BOY HERNANDEZ

Minister Gualberto (Boy) Hernandez, ook een oudleerling van het St. Thomascollege, ging in op wat de fraters voor de Nederlandse Antillen, en in het bijzonder Curacao, hebben betekend. De Gevolmachtigd Minister noemde de fraters "de grondleggers van de educatie voor jongens op de Benedenwindse Eilanden". "Maar voor diegenen die zouden denken dat de rol van de fraters zich tot het onderwijs heeft beperkt, zou ik hier en nu willen stellen dat de stempel die de fraters op het sociaal-cultureel gebeuren van onze eilanden hebben gedrukt, onuitwisbaar is", aldus Minister Hernandez.

De bewindsman ging toen in op het werk dat de fraters op verschillende terreinen in hun vrije tijd, geheel belangeloos t.b.v. onze jeugd hebben verricht, zoals de muziek en de sport. Namens de Antilliaanse Regering bedankte Minister Hernandez de fraters voor al hetgeen zij voor de jeugd van ons land hebben gedaan.

Het boek "De Kinderen van de Fraters" zal in de boekhandel zowel op de Antillen als in Nederland verkrijgbaar zijn.

TILBURG - Twee oude bekenden met hun exemplaar van het boek van Dr. Jules de Palm "Kinderen van de Fraters". Links frater Waltfried van Etten en rechts frater Bernardus Wayers.

TILBURG - Dr. Jules de Palm biedt het eerste exemplaar van zijn boek "Kinderen van de Fraters" aan Fr. W. Verschuren, Algemeen Overste van de Fraters.

HULDIGING DR. WIL NAGELKERKEN

WILLEMSTAD - Op 24 maart 1986 herdacht Dr. Wil Nagelkerken het feit, dat hij 25 jaar in dienst van de overheid was. Op 23 maart 1959 kwam hij als uitgezonden leerkracht naar Curacao en werkte tot 1965 op diverse scholen. Van 1965 tot 1969 verbleef hij voor studie in Nederland en legde in 1970 het doctoraal examen af in de biologie aan de Rijksuniversiteit te Utrecht. Vanaf 1970 tot 1976 gaf hij biologielessen aan het M.I.L.

Na 1976 verrichtte Dr. Nagelkerken onderzoek op het Carmabi over groei en leeftijdsbepaling in "groupers", op welk onderzoek hij in 1979 promoveerde tot doctor aan de Vrije Universiteit te Amsterdam. Vanaf die tijd werkte hij voor L.V.V. als visserij-bioloog en schreef diverse boeken en gaf de aanzet tot het karko-projekt op Bonaire.

Gebaseerd op zijn kennis van de "marine environment en mothodology" trad hij in 1982 op verzoek in dienst van het Archeologisch/Antropologisch Instituut Nederlandse Antillen (AAINA) voor het doen van onderwater archeologisch onderzoek. Vanaf die tijd doet Dr. Nagelkerken al jaren onderzoek in de Oranjebaai op St. Eustatius in het kader van een samenwerkingsverband tussen het AAINA en het "College of William and Mary" te Williamsburg, Virginia en leidt ook Amerikaanse en andere studenten op, die aan de "Field Schools" deelnemen. Onlangs is hij ook gestart met onderzoek naar historische resten in de St. Annabaai en Schottegatweg. In december 1985 werd hij benoemd tot "Professor of Anthropology" door het "College of William and Mary".

WILLEMSTAD - Huldiging Dr. Wil Nagelkerken. V.l.n.r. de heer Edwin N. Ayubi, Hoofd van het AAINA, Prof. Dr. Wil Nagelkerken, de heer Ricardo Elhage, Hoofd van het Bureau Sportaangelegenheden welke in hetzelfde gebouw is gehuisvest. Naast Dr. Wil Nagelkerken ziet men mevr. Nagelkerken met kinderen.

INGEZONDEN

PAPIAMENTU EN DEMOCRATIE

In een vorig artikel heb ik aangetoond waarom het onverantwoord is om het Papiamentu als vak in te voeren in alle klassen van alle basisscholen van Curaçao, in augustus a.s. al! De argumenten die ik toen gebruikt heb waren o.a. (kort samengevat):

- Het materiaal voor klas 1, 2 en 6 is afgekeurd door de officiële evalutatiecommissie;
- De leerkrachten, zowel de Nederlands sprekende als de Papiamentu sprekende kennen onvoldoende Papiamentu.
- De cursus van elf weken die gegeven zal worden om de leerkrachten zowel didactisch als linguistisch voor te bereiden op deze lessen is, voor wat betreft het linguistisch gedeelte, volkomen onvoldoende;
- De wijze waarop het vak Papiamentu zal worden ingepast in het rooster van de basisscholen is ondoordacht, gezien het feit dat het niveau van de andere vakken nu al sterk gedaald is en de leerkrachten dus hiervoor geen tijd kunnen missen;
- Het Papiamentu zelf nog onvoldoende is ontwikkeld; het aantal gestandaardiseerde woorden is volkomen ontoereikend vooralsnog, we hebben geen woordenboek noch grammatica, en het is nog niet helemaal duidelijk, hoe definitief de huidige spelling wel is.

Een grote afwezige in dit verband is het Nederlands. Nergens wordt over deze taal gerept. Veel ouders weten niet hoe slecht het gesteld is met het Nederlands op de basisschool. Het komt bijv. vaak voor dat de leerkracht aardrijkskunde, geschiedenis, natuurkunde gewoon in het Papiamentu geeft!

Veel leerkrachten ervaren het Nederlands als een handicap bij hun lessen. Oorzaken hiervan zijn o.a.:

1. Bij een groot deel van ons volk is er sprake van verlaging van het algemeen zedelijk peil, als gevolg van het feit dat men zich niets meer aantrekt van Gods geboden. Hierdoor ontstaan grote sociale problemen. Vanzelfsprekend weerspiegelen deze zich in de opvoeding en het onderwijs aan onze kinderen. Aan dit feit zal de invoering van het Papiamentu straks niets kunnen veranderen --overigens [illegible] überhaupt af, wat ze denken te kunnen verbeteren door het Papiamentu in te voeren op de manier, waarop ze het nu willen doen...

2. Het Nederlands functioneert steeds minder in onze gemeenschap;

3. De gebrekkige beheersing van het Nederlands door veel leerkrachten, zowel van het basis- als van het voortgezet onderwijs;

4. De geringe motivatie bij veel leerkrachten voor het Nederlands, doordat ze opgehitst worden door bepaalde groepen tegen deze taal en door de illusie dat het Papiamentu spoedig in de hele basisschool met succes kan worden ingevoerd en dat dan de leerlingen allemaal over zullen gaan.

Wat willen we met het Nederlands? Het peil verbeteren of het afschaffen? Overstappen op het Engels of Spaans als voertaal? Wanneer? Hoe? Wie doen dat? De realiteit is nu

vervolg z.o.z.

"PAPIAMENTU OP SCHOOL NIET NODELOOS VERTRAGEN MAAR... OOK HET NEDERLANDS MOET BEHOUDEN BLIJVEN"

LUIS DAAL OP DE BRES VOOR EIGEN MOEDERTAAL-ONDERWIJS

Afgelopen donderdag gaf taalkundig Nestor Luis Daal in deze krant zijn visie op de journalistiek. In het tweede gedeelte van het gesprek dat Hans J. Vaders met hem in zijn Haagse woning had, geeft Daal zijn mening over de ontwikkeling van het Papiamentu en de rol van het Nederlands op de Antillen. De 76-jarige Daal werd in 1984 onderscheiden met de "chapi di plata" (de zilveren hak) van de Stichting Fundashon Pierre Lauffer. Deze prijs wordt om de twee jaar uitgereikt aan een persoon die zich in de voorafgaande periode verdienstelijk heeft gemaakt op het terrein van de letterkunde of de studie van het Papiamentu. *door Hans J. Vaders Correspondent*

DEN HAAG/WILLEMSTAD – "Het Papiamentu heeft", beklemtoont Luis Daal, "voor een jonge taal een lange weg afgelegd. Natuurlijk is het Papiamentu niet zo oud als de Europese talen, maar het heeft in het Caribisch gebied wel een heel bewogen, interessante geschiedenis. Nu hebben wij het punt bereikt, dat je zou kunnen spreken van de moderne tijd van het Papiamentu. Ik heb wel meer gezegd; het Papiamentu als zich evoluerende taal heeft de middeleeuwen, ik bedoel haar eigen middeleeuwen overgeslagen.

De taal is in wezen van oud-Papiamentu onmiddellijk naar een nieuw-Papiamentu gegaan, al zijn er natuurlijk wel sporen aanwijsbaar van een soort overgangstijd. Ik voorzie dat het Papiamentu zich in onze gemeenschap zal bestendigen. En het is een goede zaak dat het Papiamentu steeds meer op schrift verschijnt, waardoor juist die typische facetten die het Papiamentu maken zich zullen handhaven. Het Papiamentu als spreektaal heeft een duidelijke functie gehad. Het is in ieder geval één van de weinige mengtalen, één van de weinige Creoolse talen in de regio", aldus Luis Daal.

"Maar", stelt Daal, "het Papiamentu is ook één van de weinige Creoolse talen elders, die zich heeft opgewerkt van gesproken taal naar schrijftaal. Ik durf, en met mij anderen, te spreken van een cultuurtaal.

Enorme dienst

De taal wordt gebruikt op de kansel en in het parlement. Het is de voertaal van mensen van diverse etnische oorsprong. Het Papiamentu wordt gestructureerd en gestandaardiseerd en deze evolutie gaat voort. De afgelopen driehonderd jaar zijn niet voldoende geweest om het Papiamentu weg te vagen en ik heb vertrouwen in de toekomst, een toekomst die het Papiamentu juist zal vastleggen en wortel zal doen laten schieten in onze gemeenschap.......

Ik pleit er dan ook voor", benadrukt Daal, "om de invoering van het Papiamentu op school niet nodeloos te vertragen. Ja, ik ben ronduit van mening, dat het kind beter opgevangen kan worden in de eigen taal, omdat het kind primair psychologisch veel sterker in de schoenen staat en daardoor ook meer open staat voor nieuwe ideeën. Het kind, en dat is in zo'n eerste schoolfase van buitengemeen belang, zal zich beter kunnen uiten.

Vervolg p. 7

Vervolg:

PAPIAMENTU EN DEMOCRATIE

eenmaal dat we moeilijk om het Nederlands heen kunnen. We zitten er voor de komende tien jaar minstens aan vast. Zonder een fatsoenlijke beheersing van deze taal zullen onze kinderen het voortgezet onderwijs niet kunnen bereiken of afmaken. Gevolg: een middelmatig volk van semi- en quasi-intellectuelen! Als we zo doorgaan, dan is binnenkort de ontwikkeling van ons volk te vergelijken met die van de armste en meest achtergebleven eilanden uit de regio. Zonder een behoorlijke kennis van het Nederlands (en over tien jaar misschien het Engels of Spaans) is de toegang tot de culturele verworvenheden van die grote wereld daarbuiten voor ons afgesloten! Laten wij dus alle insularisme en overdreven nationalisme opzij zetten, onze complexen vergeten en zorgen dat het Nederlands zo spoedig mogelijk weer op niveau komt!

Een ding is in ieder geval duidelijk: er is een diepe kloof tussen wat de ouders willen voor hun kinderen en wat er momenteel gebeurt in de basisschool (evengoed als er een kloof bestaat tussen de idealen van veel leerkrachten en de realiteit waarbinnen ze moeten functioneren).

Een tweede grote afwezige is de groep van de ouders. Het gaat om de toekomst van hún kinderen, maar niemand vraagt hun naar hun mening. Af en toe krijgen ze "voorlichting" via de media, over hoe ver men al is met de voorbereidingen, hoe goed alles verloopt: per augustus van dit jaar zal het Papiamentu als vak worden ingevoerd in de hele basisschool en dan zullen alle leerlingen overgaan. Geen vuiltje aan lucht!

Maar zoals ik al heb aangetoond, het projekt "Papiamentu als vak in de basisschool" is nog lang niet klaar. Het is volkomen onverantwoord om Papiamentu in álle klassen van álle scholen van heel Curaçao in te voeren, en nog wel per 1 augustus van dit jaar al!

Maar over deze problemen worden de ouders niet ingelicht!

Daarom vinden wij het onaanvaardbaar dat het Bestuurscollege bij monde van onze gezaghebber in een brief aan alle leerkrachten in het basis- en LOM/MOK onderwijs op Curaçao, d.d. 18 maart 1986 zijn waardering uitspreekt namens het Curaçaose volk voor de wijze waarop de leerkrachten hebben gereageerd op de oproep zich voor de basiscursus Papiamentu in te schrijven.

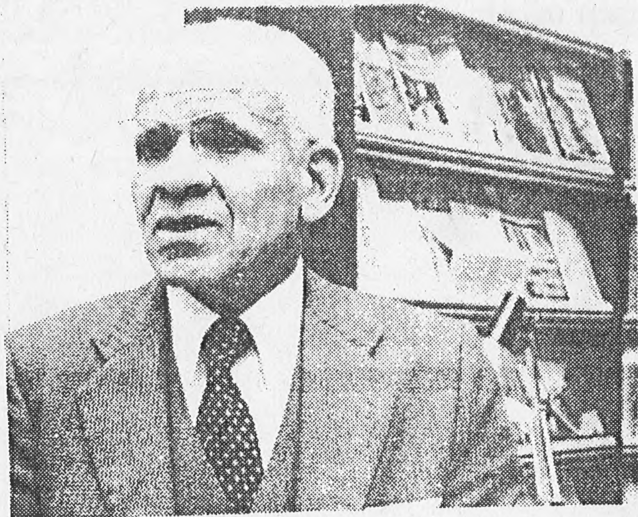
Het volk is niet gehoord! Lang leve de Democratie!!

Dat de gedeputeerde van Onderwijs voor radio en t.v. zegt dat "alles klaar is", terwijl het helemaal niet zo is, kunnen wij begrip voor opbrengen; hij is met handen en voeten gebonden aan zijn ambtelijk apparaat: SEDUKAL en O. en K. Als hij hen op de tenen trapt, kunnen ze het hem binnen de kortste keren onmogelijk maken, om als gedeputeerde normaal te functioneren.

Maar dat de andere bewindslieden en ook schoolbesturen zich als makke schapen laten leiden door een groepje ideologen, is voor ons onbegrijpelijk.

Het wordt tijd dat de ouders van Curaçao hun stem laten horen en eisen dat het Papiamentu op een verantwoorde wijze als vak wordt ingevoerd in de basisschool en dat ze voortaan voldoende en juiste informatie krijgen over wat er met hun kinderen in de klas gebeurt en gaat gebeuren.

JULES A. MARCHENA
dr. MAALWEG No 18

LUIS DAAL

Het kan dan eigen ideëen uitdragen, hoe onbelangrijk die ideëen op het eerste gehoor ook mogen zijn. Maar het zijn in ieder geval de gedachten van het kind zelf en geen gedachten die opgelegd zijn. Ik geloof echter niet dat wij het Papiamentu als voertaal zouden moeten gaan invoeren op de Universiteit.

In het basis-onderwijs zie ik echter goede mogelijkheden. Er zijn mensen, of het nu Curaçaoenaars, Arubanen of Bonairianen zijn, die denken dat hun kind iets tekort zou komen wanneer het wordt opgevangen in de eigen taal. Zo'n uitspraak houdt volgens mij echter alleen maar onbegrip in. Want als men de huidige plannen wel zou begrijpen, dan zou men slechts moeten erkenen en inzien dat men het kind juist een enorme dienst bewijst en niet alleen een dienst, maar dat men het pure recht van het kind erkent om opgevangen te worden in de eigen taal, de moedertaal waarmee het kind werd grootgebracht.

Moeilijkheden

Het kind zal zich beter ontwikkelen. Daar ben ik van overtuigd. Later kan dan het Nederlands, het Spaans of het Engels als eerste, tweede of derde taal aangeleerd worden. Ikzelf, zegt Daal, "ben niet grootgebracht met dit geweldige voordeel. Ik ben pardoes in de grote, onbekende plas van het Nederlands gegooid en moest bij wijze van spreken spartelen om boven te blijven drijven. Maar zo heb ik het nu eenmaal geleerd, en ik geef toe, zo moet het zijn ....

En na introductie van een andere taal blijven er nog altijd bepaalde dingen over die men in het Papiamentu kan blijven doceren. Bijvoorbeeld de eigen geschiedenis. Er is geen enkele reden aan te wijzen waarom men dit niet zou doen. Men kan de geschiedenis van het eiland, van de regio en die van Zuid- en Midden-Amerika in het Papiamentu blijven doen. Ook wat betreft sociologie is dit mogelijk. Het Nederlands zou dan als onderwijstaal nuttig kunnen zijn voor bepaalde andere vakgebieden.

Ik ga zelfs zover, dat voor de geschiedenis van de drie Benedenwindse eilanden het Papiamentu als lestaal op de Universiteit bruikbaar is. De kwestie die op de Bovenwinden speelt is uiteraard een totaal andere. Daar hanteert men al een cultuurtaal, die hen toegang en aansluiting verschaft tot in de Verenigde Staten en Canada toe.

Kortom, op de Bovenwinden zijn er met betrekking tot de voertaal geen problemen. De moeilijkheden doen zich zuiver en alleen voor op de Benedenwindse eilanden. De Bovenwinden zijn er structureel-historisch gezien eigenlijk met de haren bijgesleept. Maar in ieder geval, om terug te komen op het aanleren van een werk- of leertaal op latere leeftijd, daar zijn voorbeelden genoeg van. Dat ligt aan de methodiek en eveneens of iemand aanleg heeft voor talen ....

Geen Spaans

Want kijk", vult Daal aan "wanneer iemand die bepaalde aanleg niet bezit, dan leert hij zijn eigen moedertaal niet eens goed.. Er zijn bijvoorbeeld heel wat Antillianen die op een allerbelabbertste manier met hun eigen taal omgaan. Evengoed als dit voor vele Nederlanders geldt.
Als ik zo 's avonds naar de Nederlandse televisie kijk, dan moet ik dit wel toegeven. Ik hoor dan, en dat voor iemand voor wie het Nederlands ook maar een aangeleerde taal is, de meest afgrijselijke fouten en versprekingen. En dat van mensen, die toch beroepshalve beter zouden moeten weten ....

Er gaan ook zo nu en dan stemmen op, dat men nu op de eilanden zou moeten kiezen voor een andere voertaal. Ik noem maar Spaans of Engels. Niemand kan mij ervan betichten dat ik anti-Spaans zou zijn. Dat zou idioot en je reinste flauwekul zijn. Maar toch ben ik persoonlijk bang, dat wanneer men bijvoorbeeld voor het Spaans zou kiezen, het Papiamentu zou verwateren.

Ik hoop dus, wanneer men een keuze zou moeten maken, het geen Spaans wordt. Dat wij het Spaans blijven hanteren en gebruiken staat natuurlijk als een paal boven water. Ook al met het oog op onze nauwe bindingen in de regio. Ik ben het echter niet eens met sommige Papiamentu-talige mensen die beweren dat wij onze taal zouden moeten verspaansen. Nee, het Papiamentu moet Papiamentu blijven.

Er is natuurlijk de afgelopen dertig jaar wel de tendens, dat er steeds meer Spaanse leenwoorden in de taal opduiken en dat is goed. Het gebruik van leenwoorden betekent namelijk geenszins dat je je taal laat verwateren. Geheel anders ligt het echter wanneer je bepaalde taalkundige structuren klakkeloos gaat overnemen. Als je dat doet ga je ervan uit dat het Papiamentu een soort Spaans, een soort Spaans "patois" is.

Het is bijvoorbeeld zo kunstmatig te proberen in het Papiamentu rekening te houden met het grammaticale geslacht, niet te verwarren met het biologische geslacht, want daar wordt wel terdege rekening mee gehouden.......

Het is nu eenmaal volstrekte onzin wanneer iemand vooral in geschreven teksten maar constant rekening houdt met vervoegingen op een o of een a. Zoiets kent het Papiamentu helemaal niet! Het is daarnaast mijn ervaring dat mensen die voor deze verspaansing pleiten vaak zelf erg slecht Spaans spreken. Juist de mensen die het Spaans goed beheersen hebben gewoonlijk de stellingname het Papiamentu te behouden zoals het is".

Luis Daal: "Als ik Papiamentu spreek, dan spreek ik Papiamentu. Bij het Spaans idem dito. Je moet er dus ten stelligste voor waken om die zaken door elkaar te gooien.

En dan nog iets anders. Misschien worden er een paar mensen die dit lezen wel boos, maar dat kan mij niet schelen. Je bent eerlijk of je bent het niet. Als Antilliaan heb ik acht jaar lang op de Universiteit van Madrid op de bres gestaan, voor het Nederlands. Ik heb dan ook in heel Spanje lezingen gegeven over de Nederlandse cultuur. Tevens heb ik gepleit voor het behoud van het Nederlands als taal op de Nederlandse Antillen.

Ik bedoel met dit laatste niet dat het Nederlands behouden zou moeten blijven zoals het altijd al is geweest. Dus dat het de officiele voertaal zou moeten zijn. Ik ben er echter heilig van overtuigd, dat het Nederlands in het pakket moet blijven en dit zeg ik niet uit welke vorm van sentiment dan ook. Het is gewoon tactische visie en ervaring.

Vervolg 2.0.2.

vervolg :

"PAPIAMENTU OP SCHOOL NIET NODELOOS VERTRAGEN MAAR...
OOK HET NEDERLANDS MOET BEHOUDEN BLIJVEN"

LUIS DAAL OP DE BRES VOOR EIGEN MOEDERTAAL-ONDERWIJS

In 1954 maakte ik het op een congres van Neerlandisten mee, dat de Republiek Indonesia na zoveel jaren weer terug kwam. Die Indonesische delegatie vroeg: "help ons a.u.b. om het Nederlands weer in te voeren. "Waarom? Zuiver uit praktische overwegingen. Men had prachtige bibliotheken die uitpuilden van de boeken, maar men kon ze niet gebruiken, omdat de na-oorlogse generatie het Nederlands niet meer beheerste ....
En ik zou niet graag willen dat ons op de eilanden eenzelfde lot beschoren zou zijn. Het is dus vanuit cultuur-historisch oogpunt erg dom de Nederlandse taal totaal overboord te zetten en net te doen of de banden met Nederland niet bestaan of niet bestaan hebben.

Die bestaan", aldus Luis Daal, "het is een realiteit in ons leven. En wij moeten als het enigszins mogelijk is ons voordeel daaruit putten, namelijk die dingen te aanvaarden die overeenstemmen met onze aard, met onze manier van leven en met onze omgeving. Het Nederlands dient als wezenlijk bestanddeel behouden te blijven.

Wij distingeren ons dan. Wij zouden onder de andere eilanden in de Caribische regio de enige natie zijn die het Nederlands beheerst en zodoende toegang heeft tot één van de oude cultuurtalen van West-Europa".

De Beurs Donderdag 3 april 1986

Cursus Creatieve vorming PEA

ORANJESTAD -- Het PEA (Proyecto Educacion pa Adultos) komt nu met een geheel nieuwe cursus, n.l. een cursus, die als naam heeft "creatieve vorming". De bedoeling is de belangstellenden te leren hoe zij een artistiek produkt kunnen realiseren, hoe een origineel idee te concretiseren. Onder leiding van een instructeur krijgen de cursisten een origineel idee te berde te brengen, de ideeën worden dan gezamenlijk op hun merites beoordeeld om een bepaald ontwerp te kiezen, waaraan tenslotte in nauwe samenwerking vorm wordt gegeven, zodat een artistiek product van de groep ontstaat. De instructeur begeleidt de verschillende fasen, zoals beoordeling van het ontwerp, hoe een schets gemaakt moet worden van een origineel idee, het uitsnijden ervan op karton en hout en hoe de verschillende benodigde kleuren te kiezen. De cursus is voor personen, die creatieve neigingen hebben en aan deze neigingen op niet al te gecompliceerde wijze vorm willen geven. De eerste cursus wordt in Noord gegeven en wel met ingang van maandag 7 april in de Paso Sigur Huishoudschool. Er is een totaal van twaalf wekelijkse lessen, elk van zeven tot negen uur 's avonds en het inschrijfgeld voor de gehele cursus bedraagt f. 15.--, alle kosten inbegrepen. Voor meer inlichtingen kan men het PEA opbellen op nummer 31898.

Ook kan men zich op de eerste avond inschrijven bij de Paso Sigur Huishoudschool.